

Олександр ДЕЦИК,

генеральний директор

Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ»

ІНФОРМАЦІЙНІ АГЕНТСТВА СВІТУ

Його величність Телеграф покликав до життя цілком нову комунікаційну інституцію і журналістську спеціалізацію, якою ось уже майже сто вісімдесят років є інформаційні агентства.

У тридцять років позаминулого століття, зі створенням американським винахідником (і художником) Семюелем Морзе електромагнітного телеграфного апарата, почали з'являтися агентства, які на договірних засадах збирали, обробляли та передавали через канали телеграфного зв'язку різноманітну інформацію для газет і журналів.

Першопрохідцями у цій сфері стали: Гавас у Франції (1835 р.), Ассошіейтед прес у США (1848 р.) і Рейтер у Великобританії (1851). У Російській імперії інформаційні агентства з'явилися дещо пізніше: РТА у 1866-му і урядове Санкт-Петербурзьке телеграфне агентство у 1904-му.

Національні інформаційні агентства, як різновид ЗМІ, неоднозначні за своїми характеристиками та масштабами діяльності. Серед найбільш відомих світових агентств є як *державні* (ІТАР-ТАРС — центральне державне інформаційне агентство Росії, одна з провідних світових інформаційних служб), так і комерційні (United Press International (UPI) — у XX ст. найбільше інформаційне агентство США) та публічні (Reuters — британське агентство, одне з найбільших у світі міжнародних агентств новин та фінансової інформації, існує з середини XIX століття. У 2008 році куплене корпорацією Thomson, яка після цього стала називатися Thomson Reuters).

Окрім того, у статусі державних інформаційних агентств ніні функціонують: *Сінхуа* (державна урядова агенція «Новий Китай» є органом китайської державної інформації і пропаганди, керівник агенції входить до уряду КНР і має посаду міні-

стра); *Korean Central News Agency* — *KCNA* (державне інформаційне агентство Північної Кореї, яке щоденно передає новини для всіх північнокорейських ЗМІ); *інформаційне агентство Вірменії* — *ARMENPRESS* (закрите акціонерне товариство, власником акцій якого є держава); *АзерТАдж* — *AZERTAC* (провідне інформаційне агентство Азербайджану, єдине джерело офіційної державної інформації для місцевих і зарубіжних ЗМІ); *«Молдпрес»* — *MOLDPRES* (державне інформаційне агентство Молдови, засноване урядом країни, за статусом — небаюджетна організація, працює на засадах самофінансування); *інформаційне агентство Хорватії* — *HINA* (засноване урядом країни, є самостійною державною установою («SUI GENERIS») та незалежним засобом масової інформації).

Поява першого українського агентства, прямого попередника Укрінформу, стала наслідком революційних подій на теренах імперії початку ХХ століття, зокрема утворення Української народної республіки. До цього на території нинішньої України були тільки два регіональні відділення Петербурзького телеграфного агентства, започаткованого у 1904 році (у Києві та Харкові).

Державні інформаційні служби виникли одразу після приходу до влади гетьмана П. Скоропадського, який розпорядився створити при Міністерстві внутрішніх справ Українське телеграфне агентство (УТА), а при Міністерстві закордонних справ — Бюро преси.

Інформаційні структури створювали й органи радянської влади. Так, 8 березня 1918 року постановою Всеукраїнського Центрального виконавчого комітету створюється Українське телеграфне агентство (УкТА) як центральний інформаційний орган радянської України. Функціонувати воно почало 16 березня 1918 року. Однак через неспокійну політичну ситуацію УкТА влітку 1918 року фактично припинило свою практичну діяльність.

Після формування другого радянського уряду республіки у грудні 1918 року як урядовий орган інформації створюється Бюро української преси та інформації (БУП). Ця структура не тільки використовувала методи масово-політичної та агітаційної діяльності РОСТА, а й значною мірою фінансоване і кадрово забезпечене Москвою.

БУП було не стільки організацією для збору інформації для преси, як потужною інституцією для підготовки закритих інформаційних оглядів та аналітичних записок про внутрішнє

Генеральний директор Українського національного інформаційного агентства УКРІНФОРМ Олександр Децик та Надзвичайний і Повноважний посол Туркменістану в Україні Нурберди Аманмурадов оглядають експозицію фотовиставки «Туркменістан», Київ, 10 жовтня 2012 року. Фото Володимира Фаліна

Director General of the Ukrainian National Information Agency UKRINFORM Oleksandr Detsyk and Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Turkmenistan to Ukraine Nurberdy Amanmuradov are attending the photo exhibition «Turkmenistan», Kyiv, October 10, 2012.
Photo by Volodymyr Falin

державне становище та політику зарубіжних країн, особливо тих, які межували з радянською Україною.

На початку 1920 року в результаті злиття БУП з Російським телеграфним агентством РОСТА виникає УкрРОСТА як центральний інформаційний орган УСРР і стає його відділенням в Україні. 27 квітня 1921 року УкрРОСТА перетворюється на Радіо-телеграфне агентство України (РАТАУ), статут якого було затверджено 14 січня 1922 року.

У якому форматі виходили радіовісники агентства у двадцятих роках? Виявляється, використовували два формати — «український» та «ІноРАТАУ». Останній на початку двадцятих років готувався за участю працівників Наркомату внутрішніх справ УСРР та українських дипломатичних представництв в Австрії, Німеччині, Польщі, Чехословаччині, деяких інших

країнах. Однак згодом, після створення СРСР, самостійна зовнішньополітична діяльність УСРР була згорнута.

РАТАУ у двадцять років двадцятого століття було госпрозрахунковою установою. При ньому навіть діяла окрема структура — Комерційне телеграфне агентство (КТА). Воно мало в Україні та за кордоном близько 300 передплатників ділової інформації. Доходи від цієї діяльності дозволяли утримувати корпункти у Берліні, Варшаві та Москві. Частково агентство також фінансувалося з державного бюджету у формі субсидій.

У липні 1925 року ЦВК СРСР затвердив положення про телеграфне агентство Союзу Радянських Соціалістичних Республік — ТАРС. Створення цього всесоюзного інформаційного агентства з широкими повноваженнями поставило крапку на подальшому самостійному розвитку РАТАУ, котре фактично перетворювалося на місцевий підрозділ ТАРС.

У 1931 році агентство поповнилося ще одним відділенням, яке почало працювати у місті Балта — столиці Молдавської Автономної Соціалістичної Радянської Республіки, що входила до складу України. Пізніше, у 1940 році, відділення стало основою для створення інформаційного агентства Радянської Молдавії. З назвою АТЕМ воно проіснувало до 1990 року, а потім було реорганізоване в агентство МОЛДПРЕС — державне агентство незалежної Молдови.

Влітку 1937-го РАТАУ було переведено з Харкова до Києва, який за три роки до цього став столицею України. Після входження Західної України до складу СРСР і возз'єднання її з УРСР у Львові створюється відділення РАТАУ, а у Волинській, Дрогобицькій, Рівненській, Станіславській і Тернопільській областях — кореспондентські пункти.

У 1940-му агентство значно розширило сферу своєї діяльності. Корпункти агентства почали працювати у Чернівецькій і Анкерманській (Ізмаїльській) областях, які були передані до складу України після зайняття Червоною армією Бессарабії і Північної Буковини.

З 1942 року агентство разом з іншими структурами УРСР перебувало в евакуації.

У серпні 1943 року, після визволення міста Харкова, у ньому відновлювали діяльність владні структури УРСР і зокрема РАТАУ.

Починаючи з п'ятдесятих і до кінця вісімдесятих років агентство надає свої матеріали практично всім засобам масової інформа-

Генеральний директор Українського національного інформаційного агентства УКРІНФОРМ Олександр Децик та Надзвичайний і Повноважний посол Туркменістану в Україні Нурберди Аманмурадов спілкуються під час відкриття фотовиставки «Туркменістан», Київ, 10 жовтня 2012 року. Фото Володимира Фаліна

Director General of the Ukrainian National Information Agency UKRINFORM Oleksandr Detsyk and Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Turkmenistan to Ukraine Nurberdy Amanmuradov during opening of the photo exhibition «Turkmenistan», Kyiv, October 10, 2012.

Photo by Volodymyr Falin

ції України. У травні 1990 року Рада Міністрів України прийняла постанову про зміну назви РАТАУ на Українське інформаційне агентство при Раді Міністрів УРСР (скорочено — «Укрінформ»). У липні 1996 року на базі ліквідованого Укрінформу було створене Державне інформаційне агентство (ДІНАУ).

14 листопада 2000 року Указом Президента «Про надання Державному інформаційному агентству України (ДІНАУ) статусу національного» йому повернули назву «Укрінформ».

З 1995 року Укрінформ є членом Європейського альянсу інформаційних агентств (European Alliance of News Agencies, EANA) зі штаб-квартирою в Берні (Швейцарія). Ця професійна журналістська організація об'єднує близько 30 найбільш впливових інформагентств з 30 європейських країн, поєднує творчий потенціал та досвід цих медіа для вирішення спільних питань

у галузі розвитку новітніх інформаційних технологій, захисту свободи слова та прав інтелектуальної власності, адаптації традиційної інформаційної журналістики до сучасних технологічних та ринкових умов. Крім того, Укрінформ — постійний учасник засідань Всесвітнього конгресу інформаційних агентств, які, починаючи з 2004 року, збираються раз на три роки у провідних столицях світу для обговорення стану та перспектив розвитку інформаційної медіасфери.

Укрінформ входить також до ряду важливих регіональних медіаорганізацій та є ініціатором створення деяких з них.

Так, у травні 2006 року у Києві відбулася установча конференція Асоціації національних інформаційних агентств країн Причорномор'я (ПАНІА). До складу Асоціації від моменту заснування входять національні інформаційні агентства АЗЕРТАДЖ (Азербайджан), АНА (Греція), ANADOLU AJANSI (Туреччина), АТА (Албанія), АРМЕНПРЕС (Вірменія), БТА (Болгарія), ІТАР-ТАРС (Росія), МОЛДПРЕС (Молдова), АДЖЕРПРЕС (Румунія), ТАНЮГ (Сербія) та УКРІНФОРМ (Україна). Під час другої Конференції ПАНІА, яка пройшла у Софії у вересні 2008 року, до Асоціації приєдналися інформаційні агентства МІА (колишня Югославська Республіка Македонія), ХІНА (Хорватія) та GHN (Грузія).

Укрінформ є також постійним учасником роботи Інформаційної ради СНД. Хоча Українське національне інформагентство входить до цієї структури на правах спостерігача, така участь є важливою з огляду на можливість підтримувати і розвивати дружні та партнерські взаємини із колегами з країн Співдружності, особливо з огляду на схожість проблем, які доводиться вирішувати інформаційним медіа в усіх державах колишнього СРСР. Укрінформ робить свій внесок у діяльність цієї організації та підтримує окремі спільні проекти в рамках агенційної журналістики.

З більшістю агентств-партнерів Укрінформ підтримує системні та взаємовигідні контакти, які нерідко виходять за межі ділового спілкування і мають щирий дружній характер. Зокрема, Укрінформ пишається тим, що саме такі теплі товариські відносини встановлені з ІТАР-ТАРС (Росія), Сінхуа (Китай), ПАП (Польща), БТА (Болгарія), БЕЛТА (Білорусь), Казінформ (Казахстан), Молдпрес (Молдова).

Oleksandr DETSYK,

Director General of the
Ukrainian National Information Agency «Unkrinform»

INFORMATION AGENCIES

Its Majesty Telegraph called to life an entirely new communication institution and journalism specialization, which for nearly 180 years have been represented by the news agencies.

In the 30's of the 19th century an American inventor (and artist) Samuel Morse invented electromagnetic telegraph and agencies began to emerge, which on contractual basis collected, processed and transmitted through telegraph channels various information for newspapers and magazines.

Pioneers in this sphere were Havas in France (1835), Associated Press in the USA (1848) and Reuters in the UK (1851). News agencies appeared in the Russian Empire later: RTA in 1866 and the government St. Petersburg Telegraph Agency in 1904.

National Information Agency as a variety of media complex differ in their characteristics and scope of activity. Among the most famous are *government* agencies (ITAR-TASS – the central state information agency of Russia, one of the leading global information media services), *commercial* (United Press International (UPI) – the largest news agency of the USA in the 20th century) and *public* (Reuters – the British agency, one of the world's largest international news and financial information agencies, which has been functioning since the middle of the 19th century. In 2008 it was purchased by the Thomson Corporation and now has the name Thomson Reuters.

In addition, currently operating government information agencies include *Xinhua* (state agency «New China», Chinese governmental body of information and propaganda, head of this government agency is a member of the China government and has a status of the minister); *Korean Central News Agency* – KCNA (state news agency of the North Korea, which daily transmits news for all North Korean

media); *Armenian news Agency* – *ARMENPRESS* (limited joint-stock company owned by the state); *AzerTAj* – *AZERTAC* (a leading news agency of Azerbaijan, the only source of official information for local and international media), *MOLDPRES* (Moldova's state news agency established by the government as a self-financing organization), *Croatian news Agency* – *HINA* founded by the government as self-financing government agency (SUI GENERIS) and the independent media.

Establishment of the first Ukrainian Agency, a direct Ukrinform predecessor, was a result of the revolutionary events in the territory of the empire in the 20th century, in particular, formation of the Ukrainian People's Republic. Before there had been only two regional offices of the Petersburg Telegraph Agency in Ukraine, launched in 1904 (in Kyiv and Kharkiv).

Public information services emerged immediately after Hetman Skoropadsky took power. He ordered to create the Ukrainian News Agency (UTA) at the Ministry of Internal Affairs and Press Office at the Ministry of Foreign Affairs.

Soviet authorities also created information structures. The All-Ukrainian Central Executive Committee by its Resolution on March 8, 1918 established the Ukrainian News Agency (UkTA) as the central information agency of the Soviet Ukraine. The agency began its functioning on March 16, 1918. However, UkTA practically ceased its activities because of the turbulent political situation in summer of 1918.

The second government of the Republic created in December 1918 the Bureau of Ukrainian Press and Information (BUP). This structure not only used the methods of mass political propaganda and promotion instruments of the Russian Telegraph Agency (ROSTA), but also was largely financed and staffed by Moscow.

BUP not only collected information for the press, but also worked as a powerful entity for developing classified information reviews and analytical reports on the internal situation in the state and policy of foreign countries, specially those bordering on the Soviet Ukraine.

In the early 20's as a result of BUP and ROSTA merge there appeared UkrROSTA as a central information agency of the Ukr. SSR and functioned as ROSTA office in Ukraine. On April 27, 1921 the UkrROSTA was reorganized into the Radio-Telegraph

Agency of Ukraine (RATAU), whose status was approved on January 14, 1922.

What was the format of radionews in the 20's? It turns out that there were two formats employed – «Ukrainian» and «InoRATAU». The latter in the early 20's was prepared with the participation of employes of the People's Commissariat of Internal Affairs of the USSR and the Ukrainian diplomatic missions in Austria, Germany, Poland, Czechoslovakia and some other countries. However, later after creation of the USSR an independent foreign policy activities of the Ukr.SSR was wound up.

RATAU in the 20's of the 20th century was a self-financing institution. It has even a separate structure – Commercial Telegraphic Agency (KTA). It had about 300 subscribers of business information in Ukraine and abroad. Revenues from these activities allowed holding news bureaus in Berlin, Warsaw and Moscow. Partly the agency also funded from the state budget in the form of subsidies.

In July, 1925 the CEC of the USSR approved Regulations on the Telegraph Agency of the Union of Soviet Socialist Republics – TASS. Creation of the All-Union news agency with broad powers put an end to further independent development of RATAU, which actually turned into a local unit of TASS.

In 1931, the agency added to its structure another unit, which started its activities in Balta, the capital of the Moldavian Autonomous Soviet Socialist Republic, which was then a part of the Ukraine. Later, in 1940, the unit was reorganized into the news agency of the Soviet Moldavia. With a name ATEM it had lasted until 1990 and then was reorganized the agency MOLDPRES, the state news agency of independent Moldova.

In summer of 1937 RATAU was moved from Kharkiv to Kyiv, which three years before had become the capital of Ukraine. After the Western Ukraine accessed the USSR and reunited with the Soviet Ukraine RATAU created its press centers in Lviv, Volyn, Drohobych, Rivne, Stanislavsky and Ternopil oblasts.

In 1940 the agency largely expanded the scope of its activities. The agency press centers began to work in the Chernivtsi and Ankerman (Izmail) regions that were transferred to the Ukraine after the Red Army occupation of Bessarabia and Northern Bukovina.

Since 1942 the agency along with other USSR authorities was evacuated.

After the liberation of Kharkiv in August 1943 the UkrSSR state authorities including RATAU restored their activities.

Since the 50's till the end of 80's the agency provided its materials to almost all the media in Ukraine. In May 1990 the Council of Ministers of Ukraine adopted a resolution to change the name RATAU to «Ukrainian News Agency at the Council of Ministers of the USSR» (abbreviated as «Ukrinform»). In July 1996 Ukrinform was liquidated and the State News Agency (DINAU) was created instead.

On November 14, 2000 the Presidential Decree «On Providing to the News Agency of Ukraine (DINAU) the National Status» returned to the agency its previous name «Ukrinform».

Since 1995 Ukrinform is a member of the **European Alliance of News Agencies (EANA)** with headquarters in Bern (Switzerland). This professional journalistic organization brings together about 30 most influential news agencies from 30 European countries and combines creativity and experience of the media to address common issues in the development of new information technologies, protection of freedom of speech and intellectual property rights, adaptation of traditional journalism to modern information technology and market conditions. In addition, Ukrinform regularly participates in the meetings of the **World Congress of News Agencies**, which since 2004 is held every three years in major capitals of the world to discuss the state and prospects of development of information media sphere.

In addition, Ukrinform is a member of a number of important regional media organizations and initiator of some of them.

In May 2006, Kyiv hosted the foundation conference of the Association of National News Agencies of the Black Sea area (PANIA). The Association from the moment of its foundation includes the following news agencies as the founding members: AZERTAJ (Azerbaijan), ANA (Greece), ANADOLU AJANSI (Turkey), ATA (Albania), ARMENPRESS (Armenia), BTA (Bulgaria), ITAR-TASS (Russia), MOLDPRES (Moldova), ADZHERPRES (Romania), TANJUG (Serbia) and UKRIFORM (Ukraine). During the Second PANIA Conference held in Sofia in September 2008 the news agencies of MIA (the former Yugoslav Republic of Macedonia), HINA (Croatia) and GHN (Georgia) accessed the Association.

Ukrinform is also a permanent member **of the Information Council of the CIS**. Although the Ukrainian national news agency is part of this structure as an observer, such participation is important since it gives the opportunity to maintain and develop friendly and cooperative relations with colleagues from the Commonwealth, particularly in view of the similar opinions about the problems faced by information media in all the states of the former USSR. Ukrinform contributes to the activities of the organization and supports some projects of the agency journalism.

Ukrinform maintains system and mutually beneficial contacts that often go beyond business communication and have a genuine friendly nature with the most of the partner agencies. In particular, Ukrinform is proud of having such warm and friendly relations with the ITAR-TASS (Russia), Xinhua (China), PAP (Poland), BTA (Bulgaria), BELTA (Belarus), Kazinform (Kazakhstan), MOLDPRES (Moldova).